

Maksejõuetusõiguse revisjoni läbiviimise detailne tegevuskava

II etapp

Saneerimismenetluse, võlgade ümberkujundamise ja kohustustest vabastamise menetluse revisjon

(2016-2021)

Maksejõuetuse revisjoni kestus: 29.06.2016-31.05.2021

1. Taustinformatsioon

Eestil tuleb üle võtta Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1023, mis käsitleb ennetava saneerimise raamistikke, võlgadest vabastamist ja äritegevuse keeldu ning saneerimise, maksejõuetuse ja võlgadest vabastamise menetluste tõhususe suurendamise meetmeid, ning millega muudetakse direktiivi (EL) 2017/1132 (edaspidi *direktiiv*). Direktiiv avaldati Euroopa Liidu teatajas 26. juunil 2019. a ja see jõustus 17. juulil 2019. a.

Koostöös Riigikantseleiga on tellitud Eesti maksejõuetusmenetluste efektiivsemaks muutmise võimaluste analüüs, kus analüüsitakse maksejõuetusraamistike efektiivsemaks muutmise võimalusi vastavalt direktiivis ettenähtud regulatsioonile ja töötatakse välja sobiv õigusraamistik.

Direktiivi ülevõtmise toetamiseks on Maailmapank (täpsemalt *World Bank Group's Finance, Competitiveness & Innovation Global Practice, FCI*) koostöös Euroopa Komisjoniga koostanud raporti „Estonia. Preventive Restructurings“ (edaspidi *raport*), milles keskendutakse Eesti saneerimismenetlusele, seda nii õigusraamistikus kui praktikas tõusetunud kitsaskohtade perspektiivist. Raporti eesmärgiks on pakkuda omalt poolt välja lahendused saneerimismenetluse efektiivsemaks muutmiseks ja praktikas ilmnenud probleemide ületamiseks.

Direktiivi analüüs on tihedalt seotud käimasoleva maksejõuetusõiguse revisjoniga, mille algatamise hetkeks ei olnud Euroopa Komisjon direktiivi eelnõuga välja tulnud (direktiivi ettepanekuga tuldi välja 22. novembril 2016), mistõttu ei saadud revisjoni planeerimisel sellest tuleneva mahuga arvestada. Samas, direktiivi analüüsi tulemused moodustavad koos revisjoni lähteülesande teemade analüüsi tulemustega ühe terviku ja neid käsitletakse revisjoni edasistes etappides koos.

Tulenevalt eeltoodust viiakse maksejõuetusõiguse revisjon läbi kahes etapis: 1) pankrotimenetluse revisjon 2) saneerimismenetluse, võlgade ümberkujundamise ja kohustustest vabastamise menetluse revisjon.

I etapi töö tulemusena on valminud pankrotiseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu, mis esitatakse Vabariigi Valitsusele heakskiitmiseks. I etapi töörühma kuulusid Karin Madisson, Merike Varusk, Toomas Saarma, Susann Liin ja Tanel Ermel. Töörühma juhti määratud ei ole, töörühma tööd korraldas Justiitsministeeriumi eraõiguse talituse juhataja Indrek Niklus ja hiljem Kristiina Padu. Hiljem lisandusid töörühma Kersti Kerstna-Vaks, Mari Agarmaa, Triin Tõnisson ja Indrek Niklus (Justiitsministeeriumi välise eksperdina).

II etapis toimuva direktiivi analüüsi viivad läbi riigihanke võitnud ühispakkujad OÜ Advokaadibüroo RASK, Advokaadibüroo TGS Baltic AS, Annemari Õunpuu, Kersti Kerstna-Vaks, OÜ Advokaadibüroo Kasak & Missik ja OÜ Haldur. Maksejõuetusõiguse revisjon lähteülesande teemasid analüüsivad Justiitsministeeriumi eraõiguse talituse nõunikud Kristiina Padu ja Triin Tõnisson (edaspidi töörühma eksperdid), kes on ühtlasi kaasvastutavad eelnõu väljatöötamise ja projekti väljundindikaatori (eelnõu esitamine Vabariigi Valitsusele heakskiitmiseks 2021. a mai lõpuks) saavutamise eest.

2. Töö etapid ja nende kavandatud tulemused, teemade jaotus

Töö teostatakse järgmistes etappides:

a) Detailse tegevuskava koostamine ja selle kooskõlastamine Justiitsministeeriumi juhtkonnaga ja saatmine arvamuse avaldamiseks revisjoni komisjonile

Tulemus: II etapi kooskõlastatud detailne tegevuskava

Tegevused: töörühma eksperdid koostavad detailse tegevuskava ja esitavad selle heakskiitmiseks Justiitsministeeriumi juhtkonnale. Pärast heakskiitmiseks saadavad selle arvamuse avaldamiseks komisjonile. Esitatud märkustele ja ettepanekutele täiendatakse vajadusel detailset tegevuskava.

Valmimise aeg: mai algus 2020

b) Analüüs-kontseptsiooni, sh mõjude hindamise koostamine

Tulemus: valminud on terviklik analüüs-kontseptsioon (sisaldab direktiivi analüüsi ja revisjoni lähteülesande teemade analüüsi)

Töörühma eksperdid analüüsivad järgmisi maksejõuetusõiguse revisjoni lähteülesandest tulenevaid küsimusi:

Teostaja	1. Saneerimismenetluse eesmärgid ja alternatiivsed menetlused
Triin Tõnisson, direktiiv, Majandus- ja Kommunikatsiooni ministeerium	Kas saneerimisseadusega sätestatud eesmärkide lähtekohad on ennast praktikas õigustanud, mh kas saneerimismenetlusega seatud eesmärgid vajavad täiendamist. Analüüsida tuleks, kas praegune saneerimisseadus võimaldab tagada efektiivselt võlgniku ja võlausaldajate huvide tasakaalustatud kaitse. Kui ei, siis milliste meetmete raames on võimalik sellist tasakaalu tagada? Abinõude täpsustamine (näiteks organisatsiooniline). Saneerimismenetluse õigeaegne algatamine (varajase hoiatamise meetmed).
Triin Tõnisson (pre-pack), võimalusel õppereis	Analüüsida tuleb, kas saneerimismenetlus võimaldab efektiivselt kombineerida kohtuliku ja kohtuvälise saneerimise kasulikke omadusi. Kas Eesti saneerimisraamistikus võiks olla (täiendavalt) lihtsustatud menetlus, kui jah, siis milline? Kas selline lihtsustatud menetlus võiks olla kohtueelne ja ei vajaks kohtusse pöördumist või vajaks kohtu poole pöördumist vaid kava kinnitamiseks? Oluline on võtta arvesse teiste riikide kogemusi ja praktikaid ning analüüsida, kas senine saneerimisseadusega valitud lahendus tagab efektiivse võimaluse taastada ettevõtte maksevõimet või tuleks kaaluda erinevate alternatiivsete saneerimismenetluste kehtestamist ka Eestis, sh milliste alternatiivide kehtestamine ja mis tingimustel võiks Eesti oludes eelkõige mõeldav olla. Kas ja milline võiks olla lihtsustatud menetlus VKEdele? Analüüs peab olema võrdlevõiguline ja hõlmama vähemalt Soome ja USA (nt <i>Bankruptcy Code</i> 'i Chapter 11), soovituslikult ka Leedu, Hollandi ja Suurbritannia regulatsioonide analüüsi
	2. Maksejõuetusmääruse kohaldamisala
Triin Tõnisson	Kas saneerimismenetlus peaks kuuluma maksejõuetusmääruse kohaldamisalasse ja peaks sellest tulenevalt olema lisatud määruse lissasse A (hetkel ei ole lisatud seoses määrusest tuleneva avalikkuse nõude mittetäitmisega)?
	3. Saneerimismenetluse seos tsiviilkohtumenetlusega

Kristiina Padu, direktiiv	Kas tsiviilkohtumenetluse seadustiku (edaspidi TsMS) ja saneerimisseaduse sätete kohaldamise omavahelised seoses vajavad täpsustamist, mh millistel juhtudel on vajalik võrreldes TsMS-ga erikord ette näha? Määruste jõustumine, määruskaebuste esitamine. Menetlusosalised ja kohtudokumentide kättetoimetamine neile. Milliseid võlausaldajaid tuleb teavitada saneerimismenetluse algatamisest? Direktiiv art 16 – edasikaebed saneerimiskavale.
	4. Riigipoolsed soodustused
Triin Tõnisson, direktiiv, Maailmapanga raport, Majandus- ja Kommunikatsiooni ministerium	Kas ja milliseid soodustusi või tuge (nt ettevõtlusalased koolitused, maksusoodustused) peaks riik lisaks direktiivis ettenähtud varajase hoiatamise mehhanismile võimaldama ettevõtjale, kes soovib või kelle ettevõtte suhtes viiakse saneerimismenetlusest läbi, võttes arvesse muuhulgas ka riigiabi andmise reegleid?
	5. Tagasivõitmine saneerimismenetluses, pankrotimenetluse tagasivõitmise tähtaegade peatumine saneerimismenetluse ajal, saneerimiskava tähtaeg
Kristiina Padu, direktiiv	Tagasivõitmise võimaluse ettenägemine saneerimismenetluses, sh aegumise tähtaegade peatumise võimaldamine ja muud tähtajad, mida saab kuritarvitada.
Kristiina Padu	Kas saneerimiskava tähtajale oleks vajalik seaduse tasandil sätestada maksimaalne täitmise tähtaeg? Süsteemset ja terviklikku analüüsi vajab olukord, kus saneerimiskava on kinnitatud, kuid hagi tagamise abinõude kehtivust ei ole kohus enne seda lahendanud.
	6. Rollide jaotus ja järelevalve saneerimismenetluses
Triin Tõnisson, direktiiv, Maailmapanga raport	Milline peaks olema saneerimismenetluses võlgniku, võlausaldajate, saneerimisnõustaja, eksperdi ja kohtu roll, et tagada efektiivne saneerimismenetluse läbiviimine, mis arvestaks erinevate osapoolte huve? Analüüs peab muuhulgas hõlmama ka saneerimisnõustaja ja eksperdi tasu probleematikat.
Triin Tõnisson	Milline peaks olema järelevalvesüsteem, et tagada tõhus kontroll saneerimismenetluses, sh saneerimiskava täitmise üle. Kaaluda sarnaselt pankrotimenetlusega saneerimisnõustaja vahetamist võlausaldajate poolt, kui on kahtlusi nõustaja erapoolikuses. Kaaluda võimalust võlausaldajate suuremaks kaasatuseks, nt teatava intervalli järel.
	7. Saneerimiskava muutmine, saneerimismenetluse lõppemise alused, saneerimismenetluse seosed pankrotimenetlusega
Kristiina Padu	Millistel tingimustel ja millises menetlusfaasis peaks seadus võimaldama saneerimiskava muuta ning kuidas tagada seejuures piisav võlausaldajate kaitse?
Triin Tõnisson	Millistel tingimustel tuleks anda ettevõtjale kaitse pankrotiavalduse esitamise eest saneerimiskava kehtivuse ajal?
Triin Tõnisson	Analüüsida tuleb saneerimismenetluse lõppemise aluste täiendamise vajadust.
Triin Tõnisson	Analüüsida tuleb, milline tähendus on saneerimismenetluses tehtud toimingutel sellele järgnevas pankrotimenetluses ning millistel tingimustel oleks võimalik saneerimismenetluses läbiviidud tegevusi arvestada pankrotimenetluses.
Triin Tõnisson, direktiivi analüüsi teostaja	Tuleks analüüsida võimalusi, kuidas tagada saneerimismenetluse ja pankrotimenetluse parem sidusus, kaaludes võimalust, kas ja kuidas oleks võimalik lihtsustada ühest menetlusest teise liikumist.

Kristiina Padu	8. Saneerimisavaldus Avalduse kohustuslikud elemendid.
Kristiina Padu	9. Saneerimismenetluse algatamine Keeldumise aluste täpsustamine. Püsivalt maksejõuetu võlgniku saneerimine. Saneerimiskava esitamise tähtaja pikendamise võimalused.
Kristiina Padu	10. Solidaarselt vastutavate isikute vastutus võlausaldaja ees
Triin Tõnisson, Maailmapanga raport, direktiivi analüüsi teostaja	11. Vastuvõtmata saneerimiskava kinnitamine
Triin Tõnisson	12. Kompromiss ja tervendamine Kas on vajalikud?
	13. Võlgade ümberkujundamise menetluse algatamine
Kristiina Padu	Kuidas tagada võlgade ümberkujundamise menetluse tõhusus ja vastavus praktika vajadustele, kuidas motiveerida võlgnikke võlgu õigel ajal ümber kujundama kohustustest vabastamise asemel ning kas kehtiv süsteem, kus põhiraskus võlgade ümberkujundamise ettevalmistamisel lasub võlgnikul, on õigustatud ja tagab menetluse tõhususe või tuleks kaaluda süsteemi muutmist või vajadusel nõustaja kaasamist ja kulude katmist?
Kristiina Padu	Menetlusse sisenemise problemaatika (vormid, varaga seonduv).
	14. Võlgade ümberkujundamise menetluse efektiivsus, poolte huvide kaitse
Kristiina Padu	Kas võlgade ümberkujundamise menetluse tõhususe tagamisel tuleks aluseks võtta senine süsteem ja eeldada, et eelnõu efektiivne toimimise puudumine ei tulene õigusliku regulatsiooni puudustest, vaid praktilistest mittejuriidilistest põhjustest või on siiski vajalik põhialuseid muuta, näiteks eemaldada võlgniku aktiivsust eeldavast süsteemist ja anda avalduse esitamise võimalus ka võlausaldajale? Millised on võimalused tagada kõigile soovijaile oskuslik võlanõustamine ja kuidas võlanõustamise süsteem peaks olema korraldatud ning kuidas vältida võlgnike kuritarvitusi?
	15. Võlgade ümberkujundamiskava esitamine, kinnitamine ja täitmine
Kristiina Padu	Kuidas tagada, et võlgniku aktiivsust eeldava lahenduse puhul oleks tagatud oskusliku ümberkujundamiskava koostamine ja kontroll kava täitmise üle?
	16. Võlgade ümberkujundamise menetluse lõppemine
Kristiina Padu	Kuidas tagada võlgade ümberkujundamise menetluse paindliku lähenemise korral võlgnike ja võlausaldajate tasakaalustatud kaitse, arvestamine üksikjuhtumitega ja eesmärkide täitmise võimalikkus võttes arvesse rahvusvahelisi soovitusi füüsilise isiku maksejõuetuse kujundamise kohta.
Kristiina Padu	Kuidas tagada võlgade ümberkujundamise ja kohustustest vabastamise menetluse regulatsioonide efektiivne toimimine teineteise kõrval, kas kaaluda tuleks regulatsioonide ühtlustamist või sidumist, arvestades minimaalmäära ja ajalise piiri erisusi?
	17. Füüsilise isikust võlgniku kohustustest vabastamise menetluse seosed võlgade ümberkujundamise ja pankrotimenetlusega.
Kristiina Padu	Menetluse efektiivsus. Usaldusisiku kriteeriumid – millistele nõuetele peab usaldusisik vastama? Kas võlgnik ise peaks saama olla enda usaldusisikuks? Milline on võlanõustajate kaasamise võimalus ja vajadus?
Kristiina Padu	Kas on vaja erisusi seoses piiriüleste võlgnikega?
Kristiina Padu	PankrS § 173 lg 4 tõlgendamine.

Lisaks analüüsivad töörühma eksperdid teemasid, mis jäävad direktiivi analüüsi teostajatel analüüsimata või mida tuleb täiendavalt analüüsida. Konkreetsed teemad selguvad pärast direktiivi lõpliku analüüs-kontseptsiooni esitamist Justiitsministeeriumile.

Seoses COVID-19 koroonaviiruse mõjust tingitud majandusliku olukorra ootamatu ja järsu muutumisega esitati pankrotiseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõus [195 SE](#) (maksejõuetusõiguse revisjoni I etapp) ettepanek võimaldada ajutiselt saneerimiskava ja võlgade ümberkujundamise kava paindlikum muutmine. Samuti tehti ettepanek kaotada füüsilisest isikust võlgniku suhtes automaatne ärikeelu kehtestamine ning loodi võimalus määrata usaldusisikule tasu.

Ühispakkujad OÜ Advokaadibüroo RASK, Advokaadibüroo TGS Baltic AS, Annemari Öunpuu, Kersti Kerstna-Vaks, OÜ Advokaadibüroo Kasak & Missik ja OÜ Haldur analüüsivad mh järgmisi direktiivist tulenevaid küsimusi:

1. Direktiivi kohaldamisala

Analüüsida tuleks vähemalt järgnevat:

- kas ja millises ulatuses tuleks kasutada direktiivis ettenähtud regulatsiooni kitsendamise ja laiendamise võimalusi? Näiteks kas kohustustest vabastamise menetlust võiks kohaldada vaid füüsilistele isikutele, kes tegelevad majandus- või kutsetegevusega ja kui jah, siis millises ulatuses ja mil moel. Milliseid norme tuleks kohaldada füüsilistele isikutele, kes ei tegele majandus- või kutsetegevusega?
- Lisaks tuleb analüüsida, milliseid nõudeid ei peaks saneerimismenetlus mõjutama või saaks mõjutada vaid piiratult, mh milliseid nõudeid peaks saama saneerimiskava alusel ümber kujundada (sh kestvuslepingute ja tulevikus tekkivate, pandipidaja ja võlaõiguslikust tagatisest tulenevate nõuete ümberkujundamine, kohustuste konverteerimine osaluseks äriühingus).
- Täiendavalt tuleb analüüsida direktiivis sätestatud võimalust piirata saneerimismenetlustele kohalduvate sätete isikulist kohaldamisala vaid juriidiliste isikutega. Millistele juriidilistele isikutele peaks saneerimismenetlus olema kohaldatav, võttes arvesse nende eripärasid? Kas kehtiva õigusega seatud piirangud on vajalikud ja põhjendatud, arvestades asjaoluga, et direktiivi ei kohaldata menetlustes, kus võlgnik on avalik-õiguslik asutus?
- Kui suur on sihtrühm, keda muudatused ajaperioodi jooksul otseselt või kaudselt puudutavad? Kas ja millised kulud kaasnevad riigile ja teistele sihtrühmadele muudatuse rakendamisega? Millised on võimalikud ebasoovitavad riskid ning kuidas neid maandada?

2. Ennetava saneerimise raamistike kasutamise võimalused

Analüüsida tuleks vähemalt järgnevat:

- Kas ja millisel moel tuleb kehtivas süsteemis ja seadusandluses muuta menetlusele juurdepääsu ja menetluse algatamise tingimusi, tagades sealjuures tasakaalu saneerimismenetlusele lihtsa juurdepääsu ning menetluse eesmärkide saavutamise vahel? Analüüsida, kas kehtiv seadusandlus vastab direktiivi regulatsioonile, sealhulgas millistel tingimustel ja kellele peaks olema välistatud võlgniku (vähemalt ajutine) ligipääs saneerimismenetlustele ehk võimalus selle algatamiseks. Kas praegu kehtivad eeldused on kohased saneerimismenetluse algatamiseks (sealhulgas milline peab olema teabehulk, mis tuleb saneerimisavalduses esitada, et kohtul oleks võimalik hinnata võlgniku majanduslikku seisundit, sh mis kujul see info esitada tuleb, ning otsustada, kas antud juhul on saneerimine üldse võimalik)?

- Kas kohtu niivõrd ulatuslik kaasamine on saneerimismenetluse läbiviimiseks vajalik? Kas saneerimisavaldust esitama õigustatud isikute ring peaks olema laiem? Kas saneerimisavalduse esitamise õiguse andmine võlausaldajatele või näiteks töötajate esindajatele annaks lisandväärtuse olemasolevale korrale?
- Milliste meetmetega võiks muuta saneerimisavalduse varasema esitamise ettevõtjatele atraktiivsemaks?
- Milline on muudatuste mõju saneerimismenetluste arvule ja seeläbi kohtute töökoormusele? Kui suur on sihtrühm, keda muudatused ajaperioodi jooksul otseselt või kaudselt puudutavad? Kas muudatused vajavad eesmärkide saavutamiseks teadlikku kommunikatsioonist?

3. Ennetava saneerimise kavade üle peetavatele läbirääkimistele kaasa aitamine

Varade käsutusõiguse säilitanud võlgnik, analüüsida tuleks vähemalt järgnevat:

- Kas ja millisel moel tuleb kehtivat süsteemi ja seadusandlust muuta, et oleks tagatud, et võlgnik säilitab täielikult või vähemalt osaliselt kontrolli oma varade ja igapäevase majandustegevuse üle? Millistel tingimustel ja ulatuses tuleks piirata juhatuse liikmete käsutusõigust saneerimismenetluse kestel? Analüüsida, kas saneerimisnõustaja määramine peaks sõltuma iga juhtumi eripärast või peaks säilima süsteem, kus saneerimisnõustaja määratakse igal juhul.

Konkreetsete täitemeetmete peatamine, analüüsida tuleks vähemalt järgnevat:

- Kas ja millisel moel tuleb kehtivat süsteemi ja seadusandlust muuta, et see oleks kooskõlas direktiivis ettenähtud regulatsiooniga? Kas praegune täitemeetmete peatamise süsteem on asjakohane, arvestades poolte huvide tasakaalu? Kas ja millistel tingimustel tuleks piirata täitemeetmete peatamist saneerimismenetluses? Kuidas tagada tõhus saneerimismenetlus, arvestades direktiivist tulenevaid kohustuslikke ajapiiranguid täitemeetmete peatamisele, ja arvestades direktiivis ettenähtud regulatsiooniga? Kas ja millistel tingimustel peaks kohtul olema võimalus täitemeetmete peatamine lõpetada?

Konkreetsete täitemeetmete peatamise tagajärjed, analüüsida tuleks vähemalt järgnevat:

- Kas ja millisel moel tuleb kehtivat süsteemi ja seadusandlust muuta, et see oleks kooskõlas direktiivis ettenähtud regulatsiooniga, sealhulgas milline mõju peaks saneerimismenetlusele olema olemasolevatele lepingulisele suhetele?

4. Saneerimiskavad

Saneerimiskavade sisu, analüüsida tuleks vähemalt järgnevat:

- Kas ja millisel moel tuleb kehtivat süsteemi ja seadusandlust muuta, et see oleks kooskõlas direktiivis ettenähtud saneerimiskavale esitatavate nõuetega? Lisaks direktiivis ettenähtud miinimumnõuetele tuleks analüüsida, millised peaksid täiendavad nõuded saneerimiskavale olema, sealhulgas millist informatsiooni on vaja saneerimiskavas esitada, et selle pinnalt oleks võimalik saada piisavalt hea ülevaade võlgniku finantsseisundist (ehk millises ulatuses tuleb põhjendada võlgniku majanduslikku seisut ja saneerimise võimalikku edukust), tulevikuprognosist ning kavandatud saneerimismeetmetest. Kas kasutusele tuleks võtta pankrotihinnang ja arvestada raha aegväärtust? Analüüsida tuleb ka, kuidas vastav informatsioon esitada tuleks, et tagada piisav süstemaatilisus ning ülevaatlikkus.
- Mida peaksid sisaldama avaldatavad kontrollnimekirjad ja kuidas peaks toimuma nende avaldamine?

Saneerimiskavade vastuvõtmine, analüüsida tuleks vähemalt järgnevat:

- Kas ja millisel moel tuleb kehtivat süsteemi ja seadusandlust muuta, et see oleks kooskõlas direktiivis ettenähtud saneerimiskavade vastuvõtmisele esitatud nõuetega? Kelle kohustus ja õigus on saneerimiskava koostamine, st kas see lasub ettevõtjal endal või saneerimisnõustajal, võlausaldajatel või kellelgi muul? Kas tuleks lubada seaduses sätestatud tähtaja pikendamist? Kas saneerimiskava vastuvõtmata jäämisel tuleks sama menetluse raames võimaldada uue kava esitamine ja millistel tingimustel?
- Millistel isikutel on õigus saneerimiskava vastuvõtmise üle hääletada? Kuidas toimub hääle jaotamine?
- Kuidas kujundada rühmade moodustamine, arvestades direktiivis ettenähtud kriteeriume, sealhulgas, kas rühmade moodustamine peaks olema piiratud kohustusliku kahe rühmaga (st võlausaldajad, kelle nõue on pandiga tagatud ja võlausaldajad, kelle nõue on pandiga tagamata)? Kas sellist direktiivist tulenevat kohustuslikku regulatsiooni peaks kohaldama vaid VKEdele? Kas on vaja muuta regulatsiooni, mis käsitleb enamust, mille puhul on saneerimiskava vastu võetud?

Saneerimiskava kinnitamine, analüüsida tuleks vähemalt järgnevat:

- Kas ja millisel moel tuleb kehtivat süsteemi ja seadusandlust muuta, et see oleks kooskõlas direktiivis ettenähtud saneerimiskava kinnitamise nõuetega? Millistel tingimustel saab kohus saneerimiskava kinnitada ja millal ning millistel tingimustel võib kohus sellest keelduda?

Rühmadeülene kohustamine, analüüsida tuleks vähemalt järgnevat:

- Millisel moel tuleb kehtivat süsteemi ja seadusandlust muuta, et see oleks kooskõlas direktiivis ettenähtud rühmadeülse kohustamise regulatsiooniga? Kas tuleks valida absoluutne või relatiivne prioriteetsusreegel? Kas võlgniku nõusolekut on vaja vaid olukorras, kus võlgnik on VKE? Millises ulatuses tuleks kasutada täiendavaid direktiivis ettenähtud erandeid?

Omakapitali omanikud, analüüsida tuleks vähemalt järgnevat:

- Kas ja millisel moel tuleb kehtivat süsteemi ja seadusandlust muuta, et näha ette omakapitali omanike saneerimismenetluses osalemine (st kas selleks on vajadus), arvestades vastava regulatsiooni loomisel samaaegselt direktiivist tulenevate piirangutega?

Töötajad, analüüsida tuleks vähemalt järgnevat:

- Kas ja millisel moel tuleb kehtivat süsteemi ja seadusandlust muuta, et olla kooskõlas direktiivis ettenähtud ettevõtja töötajatega seotud regulatsiooniga?

Kohtu või haldusasutuse poolne hindamine, analüüsida tuleks vähemalt järgnevat:

- Kas ja millisel moel tuleb kehtivat süsteemi ja seadusandlust muuta, et olla kooskõlas direktiivi regulatsiooniga, mis käsitleb kohtupoolse otsuse piiranguid seoses võlgniku ettevõtte väärtuse hindamisega, võttes arvesse analüüsi tulemusi seoses pankrotihinnangu lisamisega saneerimiskavale?

Saneerimiskavade tagajärjed, analüüsida tuleks vähemalt järgnevat:

- Kas ja millisel moel tuleb kehtivat süsteemi ja seadusandlust muuta, et olla kooskõlas direktiivis ettenähtud regulatsiooniga? Hinnata, kas praegu kehtivad saneerimiskava kinnitamise tagajärjed on asjakohased või on vaja tagajärgede täpsustamist või muutmist.

Edasikaebused, analüüsida tuleks vähemalt järgnevat:

- Kas ja millisel moel tuleb kehtivat süsteemi ja seadusandlust muuta, et olla kooskõlas direktiivis ettenähtud regulatsiooniga, et otsuse suhtes, millega kohus kinnitab või lükkab tagasi saneerimiskava, on võimalik esitada edasikaebust kõrgema astme kohtule ja edasikaebuse vastavate tagajärgedega?

- Milline on muudatuste eeldatav mõju peamistele sihtrühmadele – võlgnikele, võlausaldajatele ja kohtutele? Millised on võimalikud riskid või ebasoovitavad mõjud?

5. Uue rahastamise, vaherahastamise ja muude saneerimisega seotud tehingute kaitsmine

Uue rahastamise ja vaherahastamise kaitsmine, analüüsida tuleks vähemalt järgnevat:

- Millisel moel tuleb kehtivat süsteemi ja seadusandlust ümber kujundada, et tagada uue rahastamise ja vaherahastamise piisav kaitse, võttes arvesse direktiivi regulatsiooni? Lisaks direktiivis ettenähtud miinimumnõuetele tuleks analüüsida, millistel täiendavatel viisidel võiks olla lubatud uuele ja vahefinantseeringule eelisõiguse andmine, sh milliste eeliste andmine võiks olla põhjendatud.

Muude saneerimisega seotud tehingute kaitsmine, analüüsida tuleks vähemalt järgnevat:

- Millisel moel tuleb kehtivat süsteemi ja seadusandlust ümber kujundada, et tagada muude saneerimisega seotud tehingute (näiteks saneerimiskava läbirääkimiste, vastuvõtmise või kinnitamise eest tasude ja kulude maksmine) piisav kaitse, võttes arvesse direktiivi regulatsiooni. Lisaks direktiivis ettenähtud miinimumnõuetele tuleks analüüsida, millistel täiendavatel juhtudel võiks olla lubatud muude saneerimisega seotud eelisõiguste andmine, sh milliste eeliste andmine võiks olla põhjendatud.

6. Juriidilise isiku juhtide kohustused

Juriidilise isiku juhtide kohustused, kui maksejõuetus on tõenäoline, analüüsida tuleks vähemalt järgnevat:

- Kas ja millisel moel tuleb kehtivat süsteemi ja seadusandlust muuta, et olla kooskõlas direktiivi juriidilise isiku juhtidele ettenähtud kohustuste regulatsiooniga. Analüüs ei pea hõlmama terviklikku juhatuse liikmete kohustuste regulatsiooni, vaid käsitleda tuleks olukorda, kus ettevõtja maksejõuetus on tõenäoline.

7. Füüsilisest isikust võlgniku kohustustest vabastamine ja äritegevuse keeld

Õigus kasutada kohustustest vabastamise menetlust, analüüsida tuleks vähemalt järgnevat:

- Kas ja millisel moel tuleb kehtivas süsteemis ja seadusandluses muuta menetlusele juurdepääsu ja menetluse algatamise tingimusi, sealhulgas, kas kehtivad kohustustest vabastamise menetluse algatamata jätmise alused on kohased, arvestades direktiivis ettenähtud erandeid, millega välistatakse menetlusele ligipääs või piiratakse seda?
- Kas kohustustest vabastamise avalduse esitamise ajalised piirangud rikuvad võlgniku ligipääsu menetlusele? Kas peaks olema võimalik esitada kohustustest vabastamise avaldust ka pärast menetluse raugemist või pankrotimenetluse lõppu?
- Kas peaks olema võimalik menetlust algatada eelneva pankrotimenetluseta, eelkõige raugemise olukordades?

Võlgade vabastamise periood, analüüsida tuleks vähemalt järgnevat:

- Kas ja millisel moel tuleb kehtivat süsteemi ja seadusandlust muuta, et olla kooskõlas direktiivi regulatsiooniga? Millised peaksid olema alused kohustusliku maksimaalse 3-aastase kohustustest vabastamise perioodi pikendamiseks ja kohustustest vabastamisest keeldumiseks? Analüüsida, millised peaksid olema võlgniku kohustused menetluse keskel, kuidas motiveerida võlgnikku neid täitma ning kas ja milliste kohustuste rikkumine ja millistel tingimustel viiks kohustustest vabastamise perioodi pikendamiseni või kohustustest mitte vabastamiseni? Millised peaksid olema perioodi pikendamise või mitte vabastamise täiendavad alused?

- Kas praegune seadusjärgse tagasimaksete kava (hõlmab direktiivi kohaselt ka olukorda, kus võlgnik maksab perioodiliselt võlausaldajatele teatava osa oma sissetulekust võlgadest vabastamise perioodil) süsteem on kohane või peaks seda muutma?
- Kas tuleks võimaldada direktiivist tuleneva maksimaalse 3-aastalise perioodi lühendamist? Kui jah, siis millistel tingimustel?
- Kas tuleks muuta kohustustest vabastamise perioodi kulgemise algamise hetke?
- Kas tuleks ette näha täiendavaid kriteeriume kohustusest vabastamisele, et tagada menetlusosaliste huvide kaitse ja tasakaal, nt kas oleks vajalik nõuete rahuldamise määra alampiiri sätestamine? Mida teha isikutega, kellel ei ole tõenäoliselt üldse võimalik võlgade vabastamise menetluses võlausaldajate nõudeid rahuldada?
- Kas peaks saama vabastada ka muudest kohustustest lisaks pankrotimenetluses täitmata jäänud kohustustele (st hiljem tekkinud kohustustele)? Kas võiks olla ka teisi kohustuste kategooriaid lisaks õigusvastaselt tahtlikult tekitatud kahju hüvitamise ning lapsele või vanemale elatise maksmise kohustusele, mille puhul kohustused kohustustest vabastamisel ei lõpe, arvestades direktiivis ettenähtud võimalust teatud kategooriad menetlusest välistada, piirata nendest vabanemise õigust või näha nende puhuks pikem kohustustest vabastamise periood?
- Kas tuleks ette näha eriregulatsioon teatud isikute kohustusest vabastamisele (näiteks vangistuses viibivaid isikud) viisil, mis ei võimaldaks neil menetlust kasutada, pikendades kohustustest vabastamise perioodi või nähes ette muid tingimusi, tagamaks kohustustest vabastamise menetluse eesmärkide saavutamist?

Äritegevuse keelu periood, analüüsida tuleks vähemalt järgnevat:

- Kas ja millisel moel tuleb kehtivat süsteemi ja seadusandlust muuta, et olla kooskõlas direktiivis sisalduva äritegevuse keelu regulatsiooniga?

Majandustegevuses tekkinud võlgade ja isiklike võlgade menetlemise konsolideerimine, analüüsida tuleks vähemalt järgnevat:

- Kui direktiivi kohaldamisala analüüsi tulemus osas, mis puudutab füüsilisest isikust kohustuste vabastamise menetluse kitsendamist vaid nendele isikutele, kes tegelevad majandus- või kutsetegevusega, on positiivne, tuleks analüüsida, kas ja millisel moel tuleb kehtivat süsteemi ja seadusandlust muuta, et tagada, et isiku majandustegevusest tekkinud kohustuste ja isiklike kohustuste menetlemine toimiks ühes menetluses.
- Kui suur on muudatustest mõjutatud otsene ja kaudne sihtrühm ning milline on oodatav mõju sihtrühmadele? Kuidas võib regulatsiooni tulemusel füüsiliste isikute kohustustest vabastamise menetluste arv muutuda? Millised on muudatuste positiivsed ja negatiivsed mõjud, samuti riskid?

8. Saneerimis- ja kohustustest vabastamise menetluste tõhususe suurendamise meetmed

Kohtud ja haldusasutused, analüüsida tuleks vähemalt järgnevat:

- Kas ja millisel moel tuleb kehtivat süsteemi ja seadusandlust muuta, et tagada saneerimis- ja kohustustest vabastamise menetlustega tegelevate kohtunike ja kohtujuristide asjakohane koolitus ja ülesannete täitmiseks vajalikud erialateadmised? Kuidas tagada nende menetluste tõhus läbiviimine, pidades silmas asja kiiret menetlemist? Kas piisab revisjoni esimeses faasis tehtavate kohtute spetsialiseerumist käsitlevatest muudatustest?

Saneerimisnõustajad ja kohustustest vabastamise menetluse nõustajad, nende järelevalve ja tasustamine, analüüsida tuleks vähemalt järgnevat:

- Kas ja millisel moel tuleb kehtivat süsteemi ja seadusandlust muuta, et tagada, et saneerimismenetlustes määratud saneerimisnõustajatele on kehtestatud asjakohased

nõuded, nad on saanud asjakohast koolitust, neil on piisavad erialateadmised, nad on määratud ja tasustatud läbipaistval viisil, nende nimetamist on võimalik vaidlustada ja nad täidavad oma ülesandeid usaldusväärselt ning nende töö üle teostatakse järelevalvet (st analüüsitakse nii saneerimisnõustaja nimetamist, rolli, kohustusi, ülesandeid, vabastamist, tasustamise läbipaistvust, järelevalvet)?

- Kas nõustajate suhtes kohaldatavad järelevalve- ja reguleerimismehhanismid, mis peaksid hõlmama töökohustusi rikkunud nõustajate vastutusele rakendatavaid meetmeid, on tõhusad ja vastavad direktiivi nõuetele? Samasisuline analüüs läbi viia ka füüsilisest isikust võlgniku kohustustest vabastamise menetluses usaldusisiku suhtes, arvestades sealhulgas vajadust praeguse usaldusisiku regulatsiooni muutmiseks. Pakkuda lahendusi, kuidas ületada raskused usaldusisiku leidmisel, kuidas tagada ja korraldada usaldusisiku funktsioonide täitmine.

Elektrooniliste sidevahendite kasutamine, analüüsida tuleks vähemalt järgnevat:

- Kas ja millisel moel tuleb kehtivat süsteemi ja seadusandlust muuta, et tagada menetlusosalistele, nõustajatele, kohtutele ja haldusasutustele elektrooniliste sidevahendite kasutamise võimaldamine, et olla vastavuses direktiivi nõuetega?

Tegevus: Analüüsi tulemusel peab valmima analüüs-kontseptsioon, kus on kirjeldatud saneerimismenetluse, kohustustest vabastamise menetluse ja võlgade ümberkujundamise menetlusega seotud probleeme, sõnastatud analüüsi eesmärgid ja -küsimused ning välja toodud lahendusetpanekute alternatiivid ja eelistatud lahenduste põhjalikum käsitlus (mõjuanalüüs).

Analüüsi väljundiks peaks olema terviklik komplekt lahendusetpanekuid ja konkreetseid muudatusi, mis koostöös aitavad suurendada saneerimismenetluse, kohustustest vabastamise menetluse ja võlgade ümberkujundamise menetluse efektiivsust. Analüüs-kontseptsioon on otsene sisend saneerimisseaduse (ja teiste seaduste) muudatustele.

Lahendusetpanekute alternatiivide pakkumisel tuleb neid võrrelda ning välja tuua ühe ja teise alternatiivi eelised ja puudused. Alternatiivide kaalumise käigus tuvastatakse nende mõjud sihtrühmadele, kirjeldatakse mõju avaldumist ning antakse hinnang, kas tegemist on olulise mõjuga muudatusega¹ või mitte (esmane mõjuanalüüs). Eelistatud lahendusetpanekute osas tuleb **mõjusid analüüsida põhjalikumalt** ning lähtuda HÕNTE-s ja mõjude hindamise metoodikas sätestatud nõuetest – mõju valdkonna tuvastamine, sihtrühma suuruse hindamine jm. Tulenevalt vajadusest peab põhjalikus analüüsis käsitlema näiteks lahenduse sobivust Eesti õigusruumi, selle rakendatavust (asjaolud, mis võivad rakendamist raskendada, vajadusel küsima huvirühmade tagasisidet), muudatuse tulusid ja kulusid ning teiste riikide praktikat.

Vajadusel peab analüüs-kontseptsioon sisaldama ettepanekuid kehtivate regulatsioonide lihtsustamise (sh halduskoormuse vähendamise ja e-lahenduste kasutamise soodustamise), ajakohastamise ning ühtlustamise viiside, samuti terminoloogia ühtlustamise ja uuendamise kohta, pidades silmas revisjoni läbiviimise üldeesmärke. Lahendusetpanekute väljatöötamisel arvestatakse EL õigusega. Samuti hinnatakse, kas IT-lahenduste kasutamine on võimalik ja kas need võiksid aidata kaasa menetluse kiirendamisele ja tõhustamisele või kuidas olemasolevaid süsteeme parendada või tõhustada. Asjaolu, et koodifitseerimismetoodika võimaldab revisjoni käigus muu hulgas teha sisulisi ja

¹ Hea õigusloome ja normitehnika eeskirja (HÕNTE) ja mõjude hindamise metoodika kohaselt on mõju olulisuse hindamisel abiks neli kriteeriumi: sihtrühma suurus, mõju ulatus, mõju avaldumise sagedus ja ebasoovitavad mõjud (vt täpsemalt mõjude hindamise metoodika:

https://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/elfinder/article_files/mojude_hindamise_metoodika.pdf

terminoloogilisi muudatusi, ei tähenda, et neid võiks teha kergekäeliselt. Toimivaid lahendusi ei tule tingimata muuta. Muudatusi ja lihtsustusi tuleb teha seal, kus need on vajalikud ja põhjendatud.

Mõlema analüüsi (vahe)tulemused on teostajate vahel läbi arutatud tagamaks lahendusteppepanekute kooskõllalisus ja ühtsus. Esimene vahekohtumine toimub 30. märtsil 2020.

Valmimise aeg: lõplik analüüs-kontseptsioon valmib mai 2020

c) analüüs-kontseptsiooni heakskiitmine Justiitsministeeriumis, avalik konsultatsioon ja ametlik kooskõllastamine, sh esitamine arvamuse avaldamiseks revisjoni komisjonile, läbirääkimised huvirühmadega, sh maksejõuetuse ekspertgrupiga

Tulemus: lõplik analüüs-kontseptsioon on Justiitsministeeriumi poolt heaks kiidetud (analüüs-kontseptsioon on läbinud majasisese kooskõllastuse), analüüs-kontseptsioon on läbinud avaliku konsultatsiooni ja ametliku kooskõllastuse, sh on komisjon saanud avaldada oma arvamuse

Tegevused: analüüs-kontseptsioon esitatakse Justiitsministeeriumile heakskiitmiseks, võimalike märkuste ja ettepanekute siseseviimine töörühma ekspertide poolt. Justiitsministeerium esitab analüüs-kontseptsiooni avalikule konsultatsioonile ja ametlikule kooskõllastusele, sh arvamuse avaldamiseks revisjoni komisjonile. Avaliku arutelu käigus laekunud tagasiside töötatakse töörühma poolt läbi ning esitatud ettepanekutega arvestatakse eelnõu koostamise käigus. Tagasiside andmine toimub kirjalikult.

Valmimise aeg: hiljemalt juuni 2020

d) seaduseelnõu ja seletuskirja koostamine

Tulemus: saneerimisseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu ja seletuskiri on koostatud

Tegevused: Töörühma eksperdid koostavad eelnevalt heakskiidetud lõpliku analüüs-kontseptsiooni alusel eelnõu ja seletuskirja vastavalt hea õigusloome ja normitehnika eeskirjale, mõjude hindamise metoodikale jms dokumentidele, mis on eelnõu ja seletuskirja koostamiseks vajalikud. Eelnõu valmimise ajal on töörühma ekspertide ülesandeks töötada läbi kogu analüüs-kontseptsiooni kooskõllastamise, sh komisjonis ning avaliku arutelu käigus antud tagasiside ja märkused ning eelnõu koostamisel nendega vajadusel arvestada.

Valmimise aeg: hiljemalt jaanuar 2021

e) seaduseelnõu peamiste muudatusettepanekute arutelu huvirühmadega, revisjoni komisjoniga ja töörühmaga

Tulemus: eelnõu ja seletuskiri on esitatud huvirühmadele, komisjonile, töörühmale arvamuse avaldamiseks

Tegevused: Eelnõu peamiste muudatusettepanekute üle toimub arutelu töörühma liikmete vahel. Seejärel esitab Justiitsministeerium eelnõu arvamuse avaldamiseks huvirühmadele, sh revisjoni komisjonile, kes on kaasatud suuremale ümarlauale vms. Eelnõu arutellu kaasatud huvirühmade, sh komisjoni poolt laekunud tagasiside töötatakse töörühma poolt läbi ning koostatakse kooskõllastustabel ettepanekutega arvestamise või mitteamvestamise kohta koos põhjendustega.

Valmimise aeg: hiljemalt jaanuar 2021

f) seaduseelnõu heakskiitmine Justiitsministeeriumis (majasisese kooskõllastuse läbimine)

Tulemus: lõplik eelnõu on Justiitsministeeriumi poolt heaks kiidetud, eelnõu keele- ja normitehnika kontroll on läbi viidud

Tegevused: eelnõu ja seletuskiri esitatakse Justiitsministeeriumile heakskiitmiseks, võimalike märkuste ja ettepanekute siseseviimine töörühma ekspertide poolt. Pärast töörühma ekspertide poolt võimalike märkuste ja ettepanekute siseseviimist läbib eelnõu ja seletuskiri keele- ja normitehnika kontrolli, võimalikud märkused ja ettepanekud viib sisse töörühma eksperdid.

Valmimise aeg: hiljemalt veebruar 2020

g) seaduseelnõu avalik konsultatsioon ja ametlik kooskõlastamine, sh esitamine arvamuse avaldamiseks maksejõuetuse ekspertgrupe

Tulemus: lõplik eelnõu ja seletuskiri on esitatud huvirühmadele, ministeeriumidele, sh komisjonile arvamuse avaldamiseks ja on läbinud avaliku konsultatsiooni ja ametliku kooskõlastuse

Tegevused: Justiitsministeerium esitab eelnõu avalikule konsultatsioonile ja ametlikule kooskõlastusele. Seaduse eelnõu muudatusettepanekute selgitamiseks korraldatakse vajadusel kohtumisi. Avaliku arutelu käigus ja komisjoni poolt laekunud tagasiside töötatakse töörühma poolt läbi ning koostatakse kooskõlastustabel ettepanekutega arvestamise või mitteamestamise kohta koos põhjendustega.

Valmimise aeg: hiljemalt veebruar-märts 2021

h) eelnõu ja seletuskirja esitamine Vabariigi Valitsusele heakskiitmiseks

Tulemus: eelnõu on Vabariigi Valitsusele esitatud

Tegevused: Justiitsministeerium menetleb eelnõud Vabariigi Valitsuses. Menetlemisel tõusetunud täiendavaid küsimusi analüüsivad vajadusel töörühma eksperdid.

Valmimise aeg: hiljemalt 31.05.2021

Seoses Eesti Vabariigis erakorralise olukorra väljakuulutamise 12.03.2020, mis kestis kuni 17.05.2020, oli revisjoni läbiviimine takistatud. Avatud riigivalitsemise arengukomisjon (ARVAK) pikendas revisjoni läbiviimise tähtaega kuni 31.05.2021.

3. Koostöö Justiitsministeeriumiga

Projekti juhtimist korraldab Justiitsministeerium, kiidab heaks töörühma ekspertide ja direktiivi teostajate tööd ning annab tööde teostajatele vajalikke õiguspoliitilisi juhtnõore, millega nad on kohustatud arvestama.

4. Kaasamiskava

Sihtrühm: Revisjoni raames kaasatakse järgmised huvirühmad: Advokatuuri maksejõuetusõiguse komisjon, maksejõuetuse ekspertgrupp, Eesti Advokatuur, Eesti Arengufond, Ametiühingute Keskkliit, Audiitorkogu, Avatud Eesti Fond, Eesti Juristide Liit, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Kindlustusseltside Liit, Eesti Kirikute Nõukogu, Eesti Kohtunikuabide Ühing, Eesti Korterühistute Liit, Eesti Linnade Liit, Eesti Maaomavalitsuste Liit, Eesti Pangaliit, Eesti Pank, Eesti Suurettevõtjate Assotsiatsioon, Eesti Väike- ja Keskmete Ettevõtjate Assotsiatsioon, Eesti Väärtpaberikeskus, Ettevõtluse Arendamise SA, Finantsinspeksioon, Harju Maakohus, Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda, Maksu- ja Tolliamet, Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit, NASDAQ OMX Tallinn, Notarite

Koda, Pärnu Maakohus, Raamatupidamise Toimkond, Riigikohus, Riigikontroll, Tallinna Ringkonnakohus, Tallinna Tehnikaülikooli Õiguse Instituut, Tallinna Ülikooli Õigusakadeemia, Tartu Maakohus, Tartu Maakohtu registriosakond, Tartu Ringkonnakohus, Tartu Ülikooli õigusteaduskond, Teenusmajanduse Koda, Viru Maakohus, Õiguskantsleri Kantselei, Eesti Era- ja Riskikapitali assotsiatsioon, Eesti Tööstajate Keskkliit, Eesti Koostöö Kogu, Haridus- ja Teadusministeerium, Kaitseministeerium, Keskkonnaministeerium, Kultuuriministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Maaeluministeerium, Rahandusministeerium, Siseministeerium, Sotsiaalministeerium, Välisministeerium.

Revisjoni komisjonis on esindatud järgmiste asutuste ja institutsioonide esindajad:

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Rahandusministeerium, Politsei- ja Piirivalveamet, Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Advokatuur, Eesti Pangaliit, Vabaühenduste Liit, Tartu Ringkonnakohus, Maksu- ja Tolliamet, Eesti Võlanõustajate Liit.

Kuidas kaasatakse: Sihtrühm kaasatakse eelkõige Justiitsministeeriumi poolt moodustatava komisjoni kaudu ning läbi revisjoni käigus valmivate dokumentide avaliku arutelu. Avaliku arutelu jaoks avaldatakse kõik Justiitsministeeriumi ja komisjoni poolt heaks kiidetud dokumendid selleks määratud veebilehel ning vastava huvi korral kohtub töörühma eksperdid sisulisi ettepanekuid esitanud huvirühmade esindajatega nõupidamisteks.

Lisaks võetakse kõigi dokumentide koostamisel sisuliselt arvesse ja kaalutakse kõiki lähteülesande koostamise ja avaliku arutelu käigus laekunud huvirühmade ettepanekuid, mida kajastab lähteülesanne.

Kaasamine viiakse läbi maksejõuetusõiguse revisjoni kõigis alaeappides, eelkõige analüüs-kontseptsiooni koostamise alaeapis ning pärast eelnõu ja seletuskirja valmimist. Kaasamine hõlmab nii huvirühmade ja avalikkuse informeerimist kui ka nendega konsulteerimist. Avaliku konsultatsiooni peavad läbima nii analüüs-kontseptsioon kui ka eelnõu ja selle seletuskiri. Lisaks kaasamisele viiakse läbi nii analüüs-kontseptsiooni kui ka seaduseelnõu ja seletuskirja ametlik kooskõlastamine asjaomaste asutustega.

Kaasamises ja/või kooskõlastamisel on roll nii töörühma ekspertidel, Justiitsministeeriumil kui ka komisjonil.

Sisulise kaasamise ja kooskõlastamise põhirolli täidavad töörühma eksperdid. Töörühma eksperdid valmistavad Justiitsministeeriumi nõudel ette materjalid huvirühmade ja avalikkusega avaliku konsulteerimise ja asjaomaste asutustega ametliku kooskõlastamise läbiviimiseks. Samuti on töörühma ekspertide ülesandeks avaliku konsultatsiooni ja ametliku kooskõlastuse käigus laekunud märkuste ja ettepanekute analüüs ning põhjendatuse korral nende arvestamine ja sisseviimine, vajaduse korral kohtumiste korraldamine esitatud märkuste ja ettepanekute läbirääkimiseks, tabeli koostamine ettepanekute arvestamise või mitteamvestamise kohta koos põhjenduste ja selgitustega, samuti ettepanekute ja märkuste tegijatele tagasiside andmine. Töörühma eksperdid korraldavad ka kaasamise ühe osa – avalikkuse ja huvirühmade informeerimise – läbiviimist, sh Justiitsministeeriumi eelneval heakskiidul vajaliku info avaldamist Justiitsministeeriumi veebilehel, kus see peaks olema avalikkusele jooksvalt kättesaadav.

Lisaks eespool nimetatud tegevustele korraldavad töörühma eksperdid vastavalt vajadusele ka jooksvalt huvirühmade esindajatega kohtumisi, ühisseminare, ümarlaudu, arvamuste küsimist jms. Kui revideeritava valdkonnal on puutumus ka teiste ministeeriumidega (nt kui muutmist vajavad ka teiste

ministeeriumide vastutusvaldkonnas olevad seadused), alustatakse nende ministeeriumidega konsulteerimist alustada revisjoni võimalikult varajases etapis.

Justiitsministeeriumi roll kaasajana ja kooskõlastamise korraldajana seisneb eelkõige töörühma ekspertide ettevalmistatud analüüs-kontseptsiooni ning eelnõu ja seletuskirja avalikule konsultatsioonile ja ametlikule kooskõlastamisele saatmises. Justiitsministeerium kui töörühma tegevusplaani heakskiitja saab teha ka ettepanekuid töörühma ekspertide välja töötatud kaasamiskava muutmiseks. Samuti täidab Justiitsministeerium kaasaja rolli komisjoni liikmete valimisega ja selle tegevuses osalemisega.

Komisjoni roll kaasajana seisneb eelkõige selles, et selle liikmete hulka kuuluvad ka olulisemate asjaomaste institutsioonide ja suuremate huvirühmade esindajad. Komisjonis osalemise ettepanek tehakse suuremate ja aktiivsemate huvirühmade esindajatele, võttes seejuures arvesse eesmärki tagada komisjoni võimalikult laiapõhjaline koosseis. Komisjoni kaasatakse eelkõige selliste ministeeriumide esindajad, kellel on revideeritava valdkonnaga suurim kokkupuude (eelkõige Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ja Rahandusministeerium). Seejuures arvestatakse ka huvirühmade ning institutsioonide enda soovi ja valmisolekut komisjonis osalemiseks. Komisjon saab esitada töörühmale mittekohustuslikke soovitusi, märkuseid ja ettepanekuid.

Ajakava: kestab kogu revisjoni periood

5. Koostöö komisjoniga

Eesmärk: tagada tihe ja sisuline koostöö ekspertidest koosneva komisjoniga.

Tulemus: komisjoni soovitusel on parimal võimalikul viisil ellu viidud.

Ajakava: kestab kogu revisjoni periood

Koostöö kirjeldus: komisjoni roll seisneb töörühma nõustamises, suuremate huvirühmade esindajate kaasamises komisjoni töösse ning kontrollifunktsioonis töörühma töö üle, sh ajakavast ja sisust kinnipidamises, mis väljendub eeskätt komisjoni juhi ülesannetes. Komisjoni ülesandeks ei ole töörühma töö heakskiitmine.

Ajakava: kestab kogu revisjoni periood

6. Suhtlemine avalikkusega

Analüüs-kontseptsiooni valmimise järgselt informeerib Justiitsministeerium avalikkust analüüs-kontseptsioonis sisalduvatest lahendusettepanekutest ning võimalikest seaduse muudatustest ning kutsutakse avalikkust ülesse arvamust avaldama. Avalikkuse informeerimine toimub pressiteate või artikli vormis.

7. Vajadusel täiendavate analüüside sissetellimine, võimalusel õppevisiidi korraldamine, tõlkimine, õiguskirjanduse tellimine vms tegevused revisjoni eesmärkide toetamiseks

Eelkõige analüüs-kontseptsiooni ja selle pakutud lahenduse kõrge kvaliteedi tagamiseks võib osutada vajalikuks töörühma ekspertide ja direktiivi analüüsi teostajate õppevisiit mõne teise riigi teadusasutuse või riigiasutuse või EL institutsiooni juurde eesmärgiga tutvuda sealse riigi või institutsiooni õigusloome korralduse või õigusliku regulatsiooniga või kohtuda sealsete ekspertidega.

Õppevisiiti on võimalik rahastada meetme „Poliitikakujundamise kvaliteedi arendamine“ tegevuse „Õppereisid“ raames. Vastavast vajadusest teavitab töörühma eksperdid projekti koordinaatorit, kes hindab õppereisi vajalikkust ja abistab õppevisiidi korraldamisel. Õppevisiidi sisuline korraldus toimub töörühma ekspertide poolt.

Lisaks võib vajalikuks osutuda mõne analüüs-kontseptsioonis tõstatatud üksikküsimuse lahendamiseks eraldi analüüsi sissetellimine. Ka selles osas esitavad töörühma eksperdid oma ettepaneku projekti koordinaatorile võimalikult varajases etapis. Kui analüüs-kontseptsiooni koostamise käigus tõusetub vajadus tõlkida materjale või tellida õiguskirjandust, annavad töörühma eksperdid sellisest vajadusest projekti koordinaatorile varakult teada.